ומיטה הלכה

עא גד מיי׳

לאוין רפא טוש"ע ח"מ סי

סו סעיף לג:

עשין מח טוש"ע אה"ע סי" ק

:מוש"ע שם סעיף יא

תוספות רי"ד (המשך)

המשועבדים א"צ לומר מן

. הקטנים אלא אפילו מז

סעיף ט ויב: עב ה מיי׳ שם י

ג ד מיי׳ פט״ז מהל׳ אישות הל׳ כח סמג

שם הלי כו

פמ.

לא גביא אע"פ שאין נאמן לומר פרעתי לכ"ע במקום שאין כותבין

כתובה מ"מ לא יפרע עד שתחזיר לו הגט ותקרע כיון שיכול לבא

לידי הפסד אם ישאר הגט שלם בידה דלמחר תגבה פעם שנית ולא

יוכל לומר לא גירשתיך וגם לא יוכל לומר פרעתי וכי תימא יכתבו

שובר הא סבר דאין כותבין שובר אי

נמי אי שמואל לית ליה דרבי יוחנן

דאמר לא אמר כלום אם לא תוליא

הגט ממש יהא נאמן לומר פרעתי

אפילו במקום שאין כותבין דגט הוי

במקום כתובה דהכי הוי בעי למימר

אביי התם בפ"ק דב"מ (דף יו: ושם)

כתובה ואין עמה גט היא אומרת

אבד גיטי ולא נקרע והוא אומר אבד

שוברי שכבר גבתה כתובתה בגט

ונקרע והיה לי שובר שלא תחזור

ותגבה בעידי מיתה כשתתחלמן וה״ה

שהיה יכול לטעון שלא פרע לה עדיין

מ"מ יכול לומר לא אפרע עד שתחזיר

הגט ויקרענו ומן הסכנה ואילך אשה

גובה שלה בגט רק שיש עידי גירושין

דליכא מיגו ולהכי לא פריך בגמרא

אלא לרב אבל לשמואל דמיירי בדאיכא

עידי גרושין אתי ליה שפיר וה"נ

הוי פי׳ דמתני׳ מעיקרא לאביי בפ״ק

דב"מ (שם) ולבסוף מסיק כר' יוחנן

ומוקי לה במקום שכותבין ומפרש

כמו שפירשתי אליבא דרבי יוחנן

. דהוליאה גט היינו עידי גט וא״ת והא

בפרק גע פשוע (ב"ב דף קעה: ושם)

משמע דסבר אביי דאין כותבין שובר

דקאמר אביי אבד שוברו של זה יאכל

הלה וחדי וא"כ אמאי גובה כתובתה

והא יכול לבא לידי הפסד ע"י מה

שנשאר גט וכתובה בידה כדפרי׳ וי"ל

דאביי יעמיד כגון שיש עדים שנשרפה

הכתובה ין וניחא ליה טפי לאוחמי

ל) גיטין לו:, כ) [סוטה ו: לעיל טו: וש"נ], ג) [דף יו.], ד) ועי׳ גיטין סד.ן, ה) ודברים טוו. ו) ול"ל שהיאו. ו) נ"י כ"י. אלא פניו וכו"],

מוסף רש"י

וכן בעל חוב שהוציא שטר חוב ואין עמו פרוזבול. בדטעין היה לי ואבד עסקינן, דאי לאו הכי דשביעית משמטת (גיטיו לז:).

תוספות רי"ד

דקאמר מלוה וכגון שחב לאחרים וכדר"ו דאר"ו מויז לנושה וכו׳ אלמא כל היכא דהוא חייב לאחרים וליכא גביה מהיכא דפרע אין דכוותיה ואינם נראין דבריו רודאי מחוי לא (הויח) הויא אלא בדלא כתב לה בעל נאמנות אבל כתב לה בעל נאמנות הא תנז ברישא דמתני׳ כתב לה נדר ושבועה א״ל וליורשי ולבאים ברשותי עליך וע"י וכו' ובאים ברשותה הם הלקוחות שקנו נכסיו והאשה רוצה להפרע מהן אלמא בכלהו קסבר תנא דמתני׳ דמהני נאמנות ומאי ראיסתייע מההוא דר"י [א"ר] לא הוה סייעתא כלל דהתם דאמר שטר אמנה הוא אמרי׳ דלמא קנוניא הוא דעביד יין אחרים שחב להן אבל הכא דמעיקרא אחוי רהדה וכחר לה נאמנות ועדיין לא זכיה נכסי׳ ללקוחות מאי קנוניא שייד הכא הלכד תנאו קיים כדסבר תנא דמתני׳. ור״ח ו"ל כתב בזה שתי לשונות הראשון הולך הכל כדברי ובלשון השני אמר וי"א האב יכול להפקיע שבועת היתומים וא"י להפקיע . שבועת הלקוחות ומעשים בוכול יום שאין נפרעין בכל יום שאין נפרעין מן המשועבדים שיש להן נאמנות אלא כשבועה: ואינו נ"ל לשון זה דמ"ש לקוחות מיורשין הא בכלהו תנן דמהני תנאה בין ליורשין בין ללקוחות דהאי דתנן ולבאים ברשותו לא מצית לפרושי אלא לקוחות והכי מפרש להו אלא לקרווות מולכך אליבא דתנא דמתני׳ בכלהו מהני תנאה בין ליורשין בין ללקוחות כדתני רישא וסיפא דתני כותני רישא וסיפא דותי אינה נפרעת אלא בשבועה בדלא כתב לה נאמנות אבל מיהו ארא שאול פליג על תנא דמתני׳ ואמר אע"ג דכ׳ לה נאמנות ומן דינא הוי למינרי רלא שרוטה אף"ה למיגבי בלא שבועה אפיזה אמר רבנן הבא ליפרע מנכ״י וכו׳ ושום תנאי לא מהני גבי יורשין וכבר איפסקא הלכה כאב"ש ולא כמתני'. ונ"ל דכי היכי דאמר אבא שאול גבי יורשין ה"נ סבר גבי גבי יורשין ה"נ סבר גבי לקוחות דכי היכא דאמר רבנן הבא ליפרע מנכ"י וכו". ולא מהני לה בהו תנאה ה"ג גבי להו שכ"ז שהנכסים בידו וברשותו מהני להו תנאה ונכנסו לרשות היורשין או לרשות הלקוחות לא מהני לה תנאה ואפילו קנו . מיני׳ כדפירשתי לעיל: תניא בתוספתא ל) בפ׳ מ״ש נכסים

h) נ"ל בתוספתה בפ' מי שמת מנכסי יתומים אל"ל מן הקטנים. ב) נראה דל"ל אלא אפילו אי הוי פליג אתלמודא דידן נמי לא קיי"ל אלא כתלמודא דידן.

גובה כחובתה. ואינו יכול לטעון פרעתיך והחזרת לי שטר כתובתיך וקרעתיו משום דתנאי כתובה מעשה ב"ד הוא. ומהכא נפקא לן בב"מי הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום מ"ט כל מעשה ב"ד כמאן דנהיט שטרא דמי: **אבד גטי**. שלא הולאתיו עליו לגבות כתובתי על ידו כדתנו גובה כתובתה ולא קרעוהו

ב"ד אלא אבד ממני: והוא אומר אבד

שוברי. כבר הולחתו בב"ד וחמרת

אבד שטר כתובתי וגבו ב"ד הכתובה

על פי הגט וקרעוהו ולי נכתב שובר

על הכתובה שחם תוליחי עוד על

יורשי שטר הכתובה ותבואי לגבות

מכח אלמנות לומר לא נתגרשתי ולא

נפרעתי יהיה השובר לעד ואבד

הימני: וכן ב"ח שהוליה שטר חוב.

אחר שביעית ואין עמו פרוזבול זה

אומר השמיטתו שביעית וזה אומר

פרוזבול היה לי שלא תשמיטנו

שביעית ואבד: הרי אלו לא יפרעו. חיישי׳

שמא כבר גבתה בגט וזה השמיטתו

שביעית: מן הסכנה. שגזרו עובדי

כוכבים על המצות והיו יראים לשמור

גיטיהן די ומשקיבלתו שורפתו וכן

פרוזבוליהן: פרוזבול. במסכת גיטין מפרש בפרק השולח גט (דף לד:) הלל

התקין פרוזבול כדי שלא תשמט

שביעית שמוסר שטרותיו לב"ד שיגבו

מן הלוה חובו כל זמן שיתבענו דהשתא

לא קרינן ביה לא יגושם שאינו תובעו

כלום אלא הב"ד תובעו שהפקירם

הפקר והם יורדין לנכסיו: גבו' ש"מ.

מדקתני גובה כתובתה בהולאת גט

ולא חייש לאיערומי מערמא והדרא

ומפקא כתובתה בבי דינא אחרינא

ותגבה לאחר מיתתו בתורת אלמנה

לומר לא נתגרשתי ולא נפרעתי דהא

ודאי בתורת גרושה לא הדרא גביא

דהא קרעינן לגיטא וכי הדרא מפקא

גובה כתובתה כתובה ואין עמה גם היא אומרת אבד גיטי והוא אומר אבד שוברי אוכן שבעל חוב שהוציא שמר חוב ואין עמו אוכן פרוזבול הרי אלו לא יפרעו רשב"ג אומר מן הסכנה ואילך אשה גובה כתובתה שלא בגם יובעל חוב גובה שלא בפרוזבול: **גבו' ש"מ** כותבין שובר דאי אין כותבין שובר ליחוש דלמא מפקא לה לכתובתה וגביא בה אמר רב במקום שאין כותבין כתובה עסקי' ושמואל אמר אף במקום שכותבין כתובה ולשמואל כותבין שובר אמר רב ענן לדידי מיפרשא לי מיניה דמר שמואל יבמקום שאין כותבין ואמר כתבתי עליו להביא ראיה במקום שכותבין ואמרה לא כתב לי עליה להביא ראיה ואף רב הדר ביה דאמר רב בין במקום שכותבין בין במקום שאין כותבין יגם גובה עיקר כתובה גובה תוספת וכל הרוצה להשיב יבא וישיב תנן כתובה ואין עמה גם היא אומרת אבד גימי והוא אומר אבד שוברי וכן בע"ח שהוציא שטר חוב ואין עמו פרוזבול הרי אלו לא יפרעו בשלמא לשמואל מוקי לה במקום שאין כותבין ואמר כתבתי דאמרי' ליה אייתי ראיה ואי לא מייתי ראיה אמרינן ליה זיל פרעיה אלא לרב נהי דעיקר לא גביא תוספת מיהא תיגבי אמר רב יוסף הכא במאי עסקינן ייכשאין שם עדי גירושין מיגו דיכול למימר לא גירשתיה

יכול

במקום שכותבין ונשרפה מלחוקמי במקום שאין כותבין מדקתני כתובה ואין עמה גט דנ"ל דוחק בדכתב לה איהו ושינה המנהגן ולהכי גביא שפיר בעידי הגט גרידא ואע"פ שהגט נשאר בידה היינו לא אפשר וכתבינן שובר דמלי אמרה בעינא לאינסובי ביה ולית ליה לאביי דקרעינן ליה וכתבינן אגביה כו' כדאמר התם א"נ בתר דשמעה מרבא ושני ליה אין עבד לוה לאיש מלוה קבלה וסברה דכותבין שובר והא דתנן בסוטה (דף ז: ושם) אמרה טמאה אני שוברת כתובתה ויולאת ואמר בגמרא ש"מ כותביו שובר אמר אביי תני מקרעינן לא משום דאית ליה לאביי דאין כותבין שובר אלא דדחי דמהא ליכא למשמע מינה תדע דהא רבא דאית ליה בהדיא בפרק גט פשוט (ב"ב קעא:) דכותבין שובר דחי נמי התם בסוטה ומוקי לה במקום שאין כותבין כחובה [ואההיא סוגיא דהתם קשה דמאי פריך ש"מ כותבין שובר התם ע"כ הוא לריך לשובר שאינו פורע לה כלום שהרי הפסידה כתובתה וא"א לדוחקה שתחזירו וי"ל דהתם דייק מדקתני שוברת ולא קתני יוצאת בלא כתובה מכלל דבעלמה כותבין: ש"בן בותבין שובר. פי׳ בקונטרס וחנן קי"ל דאין כותבין בבבא בתרא (דף קעא:) ואין נראה לר"י דאדרבה התם משמע דקיימה לן דכותבין דקהמר האידנה דכתבינן תברה כו' ומדמסיק הכי סתמא דהש"ס משמע דהכי הלכתא ונראה לר"י דה"פ ש"מ כותבין שובר ותיקשי למ"ד התם דאין כותבין ומדסיפא דקתני וזה אומר אבד שוברי לא הוה מלי למידק כ"כ דדלמא לא הזקיקוהו לפרוע ע"י שובר אלא ההוא לפנים משורת הדין עבד א"נ כל כמה דמלי למידק מרישא מדקדקה וא"ת השתא דס"ד דאיירי במקום שכותבין כתובה היכי יפרש מתני' דאמאי גובה כתובתה בגט ולא בכתובה וי"ל דיפרש כר' יוחנן:

במקום שכותבין ואמרה לא כתב לי עליה להביא ראיה. ומתני׳ כשהביאה ראיה שלא כתב לה וא"ת כיון דבמקום שכותבין הוא ניחוש שמא אח"כ כתב דהא בריש פ"ב לעיל (דף טו:) חיישי' להכי

דמוקמינן הא דקתני בברייתא איבדה כתובתה נשרפה כתובתה כגון דאמרי עדים שנשרפה כתובתה ובמקום שאין כותבין משמע דבמקום שכותבין לא גביא דחיישינן שמא כתב לה אחרת וי"ל דהתם שכבר

המנונה

הקבים היא אביה כון הגדולים: תנן התם וכן היתומים לא יפרעו אלא רשרועה ממאז אילימא מלוה בלא שבועה אינהו בשבועה הכי קאמר וכן היתומים מן היתומים ל"י אלא בשבועה שאם מת המלוה ובאים בניו לגרוח מרוי לוה איז גוריח פקדנו אבא ששטר זה פרוע . אר"ז אר"י ל"ש אלא שאתרו או יו או ייל ייש אלא שאמו ו יתומים א"ל אבא לויתי ופרעתי אז נשבעים יתמי המלוה שבועת היורשיז אבל נפרעין של"ב שכל האומר לא . לויתי כאומר לא פרעתי דמי א"צ שכיון שאמר לא לויתי מודה שלא פרעו ותו ליכא למיחש לפרעון וכיון שיש שטר בידם שלוה גובים בל"ש וה"ה נמי דאע"ג דלא לויתי ופרעתי כיון שהב"ד טוענים בעבורם שמא פרעם היורשין והאי דנקט א״ל אבא לויחי ופרטחי משוח דרא לחלוק בין לויתי ופרעתי ובין לא לויתי שכך דין היחומים כל הרא ליפרע מהם המלוה בא לגבות מהם נשבע שרועה שלא ופרע מאריהם שבועת היורשין ואע"ג דלא טענו יתמי הלוה ב״ד טוענים בפניו אמר ר"א שר הבירה מעשה בא לפני ר"י נפחא באנטוכיא ואמר ל"ש אלא כתובת אשה משום חינא אבל ב״ח לא ורבא אמר ר״נ אפילו מעותיו של חבירו וילך וישב לו במד״ה ואתה נועל דלת בפני לוים וקי״ל הל׳ כר״נ בדיני. ור״ח ז״ל דוחה לר״נ ואמר מדחזינן בתלמוד א"י שלא בפניו. אר"י כשהרבית אוכלת בהן ובית דין גובים מן העובד כוכבים מכלל דרההיא היימא להו מילחא . פסיקתא שאין נפרעים שלא בפניו וקבלה ומעשים בכל יום שאיז ופרטים מז האדם יום שאין נפועים מן יואום שלא בפניו ולא חיישינן להא דרבא ור"י ז"ל דוחה דברי הירושלמי דלא עדיה מהא ר"י נפחא ל"ש וכו' וכבר דחאה ר"נ. וכדברי ר"י ז"ל לתלמודא דבני מערבא כר״ נפחא אפילו אי הוה פליג אתלמודא דילן ³) דלא קי״ל כתלמודא דילן וכך פסק גם רבינו האי גאון ז״ל במשפטי שבועות שחבר אמנם אם אפשר להודיעו מודיעין אותו שיבא ומפרע חובו ואפילו לא יבא או אם א"א להודיעו ב"ד יורדים לנכסיו ופורעין את בע״ח: ר״ש אומר כ״ז וכו׳ ר״ש אהייא קאי. פי׳ אנה עונה. ואסיק

לכתובתה בלח גט תנן מתני׳ הרי אלו לא יפרעו ומיהו הוה לן למיחש יי (שלא) תמתין עד שימות ותגבה בתורת אלמנה ומדלא חייש ש"מ כותבין שובר על כרחו של לוה ואינו יכול להשמיט עלמו לומר לא אפרע עד שתחזיר לי שטרי שמא תחזור ותוליאנו אלא אומרים לו פרע והוא יכתוב לך שובר. ופלוגתא היא בבבא בתרא (דף קעא:) וקיימא לן כמאן דאמר אין כותבין לפי שנמלא זה לריך לשמור שוברו מו העכברים: דלמא מפקא. לאחר מיתה: וגביא. בתורת אלמנה: במקום שחין כוחבין כחובה. חלה סומכין על תנחי ב"ד: ולשמוחל כותבין שובר. בתמיה: לדידי מיפרשה לי. דלעולם חין כותבין שובר והיינו טעמא דגובה כתובתה דאי מקום שאין כותבין הוא והוא אומר כתבתי וירא אני שמא תחזור ותוליאנה עליו להביא ראיה ואי מייתי ראיה עדים שכתב לא גביא ואי לא מייתי ראיה קתני מתניתין גובה כתובתה ואינו נאמן לומר שניתי מנהג העיר ואי מקום שכותבין הוא והיא אמרה לא כתב לי עליה להביא ראיה וכי קתני מתניתין גובה כתובתה שהביאה ראיה שלא כתב לה: ואף רב. דאוקי מתני' במקום שאין כותבין לחודיה: הדר ביה. ואוקי מתני׳ בטעמה החרינה והמר בין במקום שכותבין ובין במקום שאין כותבין כי מפקא גט בלא כתובה גובה עיקר כתובתה דהיינו מנה ומאתים וגובה דקתני מתני' עיקר קאמר ולא תוספת וכי מפקא כתובה בלא גט גובה תוספת ולא עיקר חיישינן שמא גבאתו על פי הגט: וכל הרולה להשיב יבא וישיב. דאין לחוש מעתה לכלום: בשלמה לשמוחל. דחמר בין עיקר בין תוספת נפרעין על פי הגט: מוקי לה. הא דקתני לא יפרעו: במקום שאין כוסבין. ומשום הכי מהימן במאי דאמר פרעתי ע"פ הגט דאמר כשתבעתני על פי הגט אמרתי בבית דין כתבתי לה כתובה וירא אני שלא תחזור ותוליאנה ואמרו לי הבא ראיה ולא מלאתי ראיה ואמרו לי פרע ובקשתי מהן שיכתבו לי שובר הואיל ועל כרחי אני זקוק לפרוע טוב לי שיהיה לי שובר וכתבוהו לי ואבד: אלא לרב. דאמר אין נפרעין

על פי הגט אלא עיקר אמאי לא יפרעו נהי דעיקר לא גביא כו׳:

כתב לה בשעת נשואין ונשרפה חיישינן ודאי שמא כתב לה אחרת אבל הכא שהביאה ראיה שלא כתב לה בשעת נשואין תו ליכא למיחש שמא כתב לה אח"כ אפי' במקום שכותבין: גבה עיקר בתובה גובה תוספת. ומיירי מתני' בין במקום שכותבין בין במקום שאין כותבין קשה לרשב"א כיון דאית ליה לרב בפ' גט פשוט (ב"ב קעא:) דאין כותבין שובר א"כ הוליאה גט ואין עמו כתובה לא תגבה אפי' מנה ומאתים עד שתחזיר לו הכתובה דיכול לבא לידי הפסד במה שנשאר שטר כתובה בידה דכשתתאלמן תגבה שנית מנה ומאחים בעידי מיתה הואיל ושטר כחובה בידה דכי קאמר רב כחובה אינה גובה עיקר הנ"מ בגרושה דאים לה גט אבל אלמנה במאי חגבה עיקר אם לא בכחובה והם לא ידעו שהיתה גרושה דשנויא דמשנינן לקמן ביושבת תחת בעלה לא קאי ומיהו אי אמרינן לרב דאפי׳ אין כתובה בידה גובה עיקר אפי׳ בעידי מיתה אמי שפיר: **בזרגר** דיבוד דובר אא גרשתיך. ורבי יוחנן נמי מפרש הכי כדפרישית לעיל ואם תאמר והאמר רב

ואי